

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Κάρολος Φριδερίκος Έρμανος.

Πληγὴν καίρην ἐπὶνέγκεν ὁ θάνατος ἐν Γοτίγγῃ, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1855, καθ' ἅπαντος τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου, ἰδίως δὲ τοῦ περὶ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολουμένου.

Ὁ Κάρολος Φριδερίκος Έρμανος, ὁ ἀκάματος καὶ πολυμαθέστατος ἐκεῖνος ἀνὴρ, οὗτινος ἅπας μὲν ὁ βίος ὑπῆρξε σπουδῇ, ἐκάστη δ' ἡμέρα εὐεργεσία τοῖς περὶ τὰ γράμματα ποιῶσι τὰς διατριβάς, ἀπεβίωσε καὶ νεκρὸς ἤχθη ἐπὶ φερέτρου εἰς τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ναὸν, ὅπου πρὸ ἡμερῶν ἐπτά, ἀκμαῖος μὲν τὸ σῶμα, καταβεβλημένος δὲ ὑπὸ τῆς δόξης τὴν ψυχὴν, συνώδευσε τὴν σύζυγον ἀποθανοῦσαν!

Ὁ θάνατος τῶν ἐσχίων ἀνδρῶν δὲν ἐνδιαφέρει τὸ ἔθνος, τὴν πόλιν, τὴν οἰκογένειαν μόνην εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ἐνδιαφέρει τὸν κότιμον ἅπαντα, πᾶσαν καρδίαν εὐγενῇ, διότι τὰ σκεῦη τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦτο ἔχουσι κοινὸν πρὸς τὸ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐντελές, ὅτι εἰς κτήματα ὁλοκλήρου μὲν τοῦ κόσμου, πάσης δὲ ἐποχῆς.

Ἄν ἐπιχειρήσωμεν νὰ γράψωμεν τὴν βιογραφίαν τοῦ Έρμανου, ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν περίληψιν τῶν ἀπείρων συγγραμμάτων ὅσα ἡ εὐρεῖα πολυμαθεῖα αὐτοῦ ἐξεπείησε φιλοτίμως, ἀποθησαυρήσασα μικροῦ δεῖν πᾶσαν γνῶσιν ἀρχαιολογικὴν.

Διαδεξάμενος ἐν Γοτίγγῃ Ὁττοφρεΐδον τὸν Μύλλερν, ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλους ἐνιαυτοὺς διτέλεσε διδάσκων καὶ καθ' ἑξάμηνον σχεδὸν δημοσιεύων μίαν ἐκ τῶν βίβλων ἐκείνων περὶ ὧν δι' ὀλίγων μὲν οὐ δύναται τις εἰπεῖν τὰ δέοντα, τὰ πολλὰ δὲ ὑπερβαίνουνσι τῶν πλείστων τὰς δυνάμεις καὶ ἀπολείπονται πολὺ τῆς εὐχαριστήσεως καὶ ὠφελείας ἣν ὁ ἀναγνώστης ἀποφέρει, αὐτὰ ταῦτα τὰ συγγράμματα λαμβάνων ἀνὰ χεῖρας.

Ἡ κατὰ Πλάτωνα φιλοσοφία καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία, — ἰδοὺ τὰ κύρια τοῦ Έρμανου ἔργα, ἐκτὸς παντοίων καὶ πολλῶν ἄλλων συγγραφῶν τὸ πρῶτον μέρος τῆς περὶ τῆς κατὰ Πλάτωνα φιλοσοφίας συγγραφῆς, δημοσιευθὲν, κατεκρίθη ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ ἀσφαλεῖ καὶ στρουφνότητι φράσεως ἄλλ' αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαιοότητες, εἰς τὰς ὁποίας ἐκ νεότητος κατεγίνετο, ἀπὸ τῆς τῶν Λακεδαιμονίων πολιτείας ἀρξάμενος καὶ μεθοδικῶς συλλέγων πᾶν ὃ, τι ἀφορᾷ τὸν τε δημόσιον καὶ τὸν ἰδιωτικὸν καὶ τὸν θρησκευτικὸν τῶν Ἑλλήνων βίον,

αὐται, λέγομεν, ἀνά πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἐφρμίσθησαν, ἐστεφανώθησαν, καὶ ἐπανελημμένως ἐξεδόθησαν ἐπυζημέναι καὶ πεπλουτισμέναι ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

Ὁ θάνατος τοῦ Φριδερίκου Ἑρμάνου κατὰ διπλοῦν λόγον ἀποβαίνει δεινός, τὸ μὲν ὅτι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐστὶ δυστύχημα, τὸ δὲ ὅτι, πρὸς τὸ παρὸν τουλάχιστον, δὲν ὑπάρχει ὁ διαδεχόμενος αὐτὸν ἐν τῇ ἑδρᾷ, ἣς τινος τὴν δόξαν διετήρησεν, ἂν μὴ εἴπωμεν ἡΐτησε, παραλαβὼν παρὰ τοῦ Ὀτοφρείδου Μυλλέρου. Πλὴν τούτου, τὸ πάθημα, ὡς πρὸς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πλάτωνος, καὶ ἰδιάζοντα ἔχει τὸν χαρακτῆρα, ὅτι οὗτοι ἀποβάλλουσιν οὕτως ἓνα τῶν φίλων ἐκείνων ἐφ' οἷς δικαίως σερμνύνονται καὶ ἀπορροφίζονται ἓνα τῶν εὐεργετῶν ἐκείνων δι' οὓς τὰ δάκρυα μὲν καταρρέοντα ἐπέχουσι τόπον μύρου, οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας δὲ τόπον λιθανωτοῦ.

ΣΥΝΜΙΚΤΑ.

ΚΖΑΡ. Τόνομα *Κζάρ*, *Zar* ἢ *Τζάαρ* (*Czar, Zar, Zaar*) φέρουσιν οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ῥωσσίας, ἔχει δὲ καταγωγὴν ἀρχαίαν Σλαβονικήν καὶ ἱσοδυναμεῖ σχεδὸν τῷ Βασιλεὺς, διότι ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ ὁ αὐτοκράτωρ φέρεται ὑπὸ τόνομα *Κεσσάρ* (*Kessar*). Μέχρι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος οἱ ἄρχοντες διαφόρων Ῥωσικῶν ἐπαρχιῶν ἐκαλοῦντο **Weliki Knaes**, τουτέστι μεγάλοι πρίγκηπες, τοιοῦτοι δ' ἦσαν οἱ ἄρχοντες τοῦ Βλαδιμήρου, τῆς Κιένης, τῆς Μόσχας κλ. Πρῶτος ὁ μέγας πρίγκηψ Βασίλειος ἔλαβε τὸν τίτλον **Samodersheta** (τῷ 1605), ὅπερ ταυτόσημον τῷ παρ' ἡμῖν *Αὐτοκράτωρ*. Τοῦτου ὁ υἱὸς Ἰβάν ἔλαβε τὸν τίτλον *Κζάρος τῆς Μόσχας*, καὶ τὸν τίτλον τοῦτον ἔφερον ἐπὶ πολὺ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ. Τῷ 1721 ἡ Γερουσία τε καὶ ὁ κλῆρος, ἐν ὀνόματι παντὸς τοῦ ἔθνους, ἀπένευμον Πέτρῳ τῷ Α' τὸν τίτλον αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ὅστις ἐν Ῥωσίᾳ φέρεται λατινιστὶ *imperator*. Μέχρι μέσου δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος διέπρροι Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις δὲν ᾔθελον ν' ἀναγνωρίσωσι τὸν τίτλον τοῦτον. Ὁ πρωτότοκος υἱὸς καὶ ἐπίδοχος διαδόχος τῶν Κζάρων ἀνομαζέτο *Κζάρεβις* (Κζαρίδης)· ὁ τίτλος οὗτος ὅμως συνεξέλειπε σὺν τῷ ἀτυχεῖ Ἀλεξίῳ, υἱῷ Πέτρου τοῦ Α' καὶ ἔκτοτε πάντες οἱ βασιλοπαιδὲς ἐκαλοῦντο μεγάλοι πρίγκηπες. Ὁ αὐτοκράτωρ Παῦλος δ' Α' ἐπανάγαγεν αὐτὸν εἰς χρῆσιν, δοὺς αὐτὸν τῷ δευτεροτόκῳ υἱῷ αὐ-